נטייבה – נטייבה

Overview

ר' ירמיה posed a query; if someone sold his עבד כנעני to a ירמיה and then died, do we penalize his son to redeem the slave from the נכרי or not. 'ר' אסי resolved this query from a שביעית which stated that if one improved (נטייבה) his field on שביעית, he may not plant it on ר' יוסי בר' הנינא and ר' יוסי בר' הנינא concluded that we only penalize the father but not the son. The same will apply by selling the עבד, that the son is not penalized. There is a dispute between רש"י and חוספות as to the meaning of נטייבה.

פירש בקונטרס¹ נזדבלה -

רש"י explained that נטייבה means that the field was fertilized.

מוספות asks on פרש"י:

יקשה דהא איסורא דרבנן הוא² והיכי פשיט מינה בבכורות בפרק פסולי המוקדשין (דף לד,ב) And there is a difficulty with פרש"י, since fertilizing a field on שביעית is merely prohibited מסכת בכורות, so how did the גמרא, in מסכת בכורות in פרק פסולי המוקדשין, regarding the case -

- ⁴אצרם אזן דהוי איסורא דאורייתא

Of nicking the ear of a בכור, which is a תורה prohibition?!

An additional difficulty with "פרש":

וכן⁵ הכא מפקע ליה ממצות היכי פשיט מינה 6

And similarly here where he denies the עבד the ability to do מצות; how can we

117.0711 17

בד"ה נטייבה ¹

 $^{^2}$ סחורה one is prohibited from plowing, seeding and harvesting on שביעית, but not fertilizing.

³ One is forbidden from inflicting a מום on a בכור and if he did so he is forbidden to שחט and eat it; (one may eat a בכור only if it happens to receive a מום on its own). The אמרא there queried what is the ruling if the father made the מום and died, whether the son may eat the בכור The אמרא there resolved the query from this same case of שביעית, that just like by שביעית we do not penalize the son where נטייבה, the same by בכור that we do not penalize him if the father was אוזן בכור כאון בכור.

⁴ How can we resolve the query by צרם און בכור (whether we penalize the son), which is a (stricter) חורה prohibition, from the fact that we do not penalize the son by נטייבה which is a more lenient איסור?! See 'Thinking it over'.

⁵ Granted that selling a slave to a בכור is also only an איסור דרבנן, so therefore the previous question by בכור does not apply to עבד, nevertheless there is still a difficulty, as to how we can derive עבד.

⁶ See previous עבד החם אוז (מרא הוסי גמרא that the בכורות in גמרא states that even if we assume that by עבד the rule is איסור it would not resolve the query אוזן בכור אוזן בכור אוזן is so severe for we are denying him the opportunity to do מברא איסור מה"ת. We see that the עבד more severe than even עבד איסור מה"ת, which is an איסור מדרבנן should be more severe than נטייבה, which is only an עבד should the עבד the query by איסור מדרבנן?!

derive this from נטייבה?!

חוספות offers his explanation:

ימפרש רבינו חננאל נטייבה חרש בה חרישה יתירא 7 דהוי דאורייתא 8 And the ר"ה explained that נטייבה means he plowed it an extra plowing, which is a תורה prohibition -

רביירה כפירוש הקונטרס 9 ואף על פי 10 שהוא דרבנן חשיב טפי מנתקווצה הקונטרס 9 וגדיירה אסור מדירה בדירה means as רש"י explained it, and even though fertilizing is סחוץ מדרבנן, nevertheless it is considered a greater improvement than נתקווצה, therefore by איסור למוצאי שביעית there is an ייסור למוצאי שביעית.

ומייתי ראיה מנטייבה -

However the proof to צרם אוזן is brought from נטייבה which is an איסור מה"ת, just like צרם אוזן, we derive that just as by צרם אוזן we do not penalize בנו אחריו, the same applies by צרם אוזן. We have resolved the בכורות ni גמרא.

asks: תוספות

- ומיהו אכתי קשה הכא היכי פשיט דילמא עבד שאני דמפקע ליה ממצות However there is still a difficulty here, how are we resolving the case of עבד from the case of נטייבה, perhaps an עבד is different and stricter, for since he is denying him his observance of the מצות

חמיר טפי מאיסורא דאורייתא כדאמרינן 12 בפרק כל פסולי המוקדשין 13 (שם דף לד,ב) - ברק כל פסולי המוקדשין states in גמרא ברק כל פסולי המוקדשין

מוספות answers:

- אית אית מדינו בה 14 בהחמיר אית לן להחמיר אית לו בה 14 בה שביעית אית לן להחמיר אית לו אית לו אית לו בה 14 says that regarding שביעית we need to be stricter than in any other place, because they belittled it -

כדאמרינן בסוף הניזקין (לקמן נד,א) שהיו חשודין על השביעית -

⁷ See there in בכורות לד,ב תוס' בטיבה who writes, בירושלמי שתי פעם אחת חורשין פעם אחת הוא טיוב כל העם חורשין פעם אחת והוא חורש שתי פעמים.

⁸ This answers (only) the first difficulty with פרש", for now both צרם אוזן or צרם אוזן are אסור מה"ת.

⁹ See רש"י ד"ה נדיירה that it is natural fertilization by stationing animals in the field.

¹⁰ According to נטייבה that ניירה are both fertilization processes, it is understood why by both of them there is a prohibition to work the field מוצאי שביעית; however according to נטייבה that נטייבה is an איסור מה"ת, so we can understand why by איסור מוצאי שביעית for מוצאי שביעית, but why is there an נדיירה for איסור זרבנן, since it too is merely an מותר למוצאי שביעית, which is איסור דרבנן?!

¹¹ See רש"י, ד"ה נתקווצה that that he removed thorns from the field.

¹² See footnote # 6.

 $^{^{13}}$ Just as the גמרא גמרא גמרא וא נשר is more ארון דעם than ארם ערם (which is a אררייתא), here too אמור may be more חמור than נטייבה (even if it is a נטייבה), so how can we resolve נטייבה?

¹⁴ See 'Thinking it over'.

As the גמרא stated in the end of פרק הניזקין, that the people were suspect regarding (they would not keep it properly) -

לכך מייתי שפיר מינה 15 דלא קנסו בנו אחריו -

So therefore the גמרא correctly brought a resolution from שביעית that they did not penalize the son after the father's death –

תוספות responds to an anticipated difficulty:

רבשטר שיש בו רבית⁶ שקונסים אותו דמשמע לעולם אפילו בנו כיון דקנסו זכה בו הלוה⁷¹.

And regarding a שטר where there is interest payment due, where the ruling is that we penalize him, and it seems that this קנס is forever, so that even the son cannot collect, why is it more severe there; תוספות replies; once they penalized the father that he cannot collect, the borrower acquired those monies—

תוספות responds to another difficulty:

ובשנים שהפקידו אצל אחד זה מנה וזה מאתים -

And regarding the case of two people who deposited money by someone, one deposited a מנה and the other deposited two [מנה] hundred בינרים -

דאמר ר' יוסי הכל יהא מונח¹⁸ עד שיבא אליהו (בבא מציעא דף לז,א) -

Where ר"י ruled that all the monies should be set aside until אליהו will come and ascertain who has the מאתיים and who the מאתיים, why do we penalize them and their children –

תוספות responds:

התם קנסינן להו כי היכי דלודי⁹¹ ואם היה מחזיר לבנו⁰² לא היה מודה: There, the reason we penalize them is in order that they should admit, but if we would return the מנה to his son, he would not admit.

¹⁵ Indeed עבד may be more אברם אוזן than צרם, but it is certainly not more חמור (regarding שביעית, for since people were lax regarding שביעית it is appropriate to penalize them even more than by עבד Once we see that לא קנסו. עבד אחריו, we can be sure that עבד של by לא קנסו.

 $^{^{16}}$ See מלוה ב"ק. According to ה"מ there, the מלוה cannot even collect the principle.

¹⁷ The הכמים penalized the מלוה that he cannot collect the קרן (see footnote # 16); this is assumed to mean that the חלוה no longer owes him any money, therefore the children cannot collect on this loan since the לוה does not owe any money.

¹⁸ Even though we know that each one deposited at least a מנה, so let us return a מנה to each one and the remining should be מנה אליהו (as the ד' יוסי rule), nevertheless ר' יוסי maintains that since one of them is a רמאי (a swindler) we punish him that he does not receive even his מנה. The question is that after the litigants die, we should give their children each a מנה; why are we penalizing the children since we say here that לא קנסו בנו אחריו?!

¹⁹ If we would return a מנה to each one, the רמאי would think that he has nothing to lose (and perhaps work out a deal to get some of the third מנה), however if he knows that he loses even his own מנה, he will readily admit that he only has a מנה so he should not lose his principle.

²⁰ He says to himself my מנה is not lost, my children will have it, so he will remain unrepentant.

Summary

נטייבה according to רש"י means to fertilize (which is אסור מדרבנן), and according to שביעית it means (extra) plowing which is אסור מדאורייתא. We are stricter by שביעית more than all other איסורים since people are lax in their observance. Generally we are not מנה שלישית except by רבית (where זכה בו הלוה) and מנה שלישית to insure that the רמאי admits.

Thinking it over

תוספות asks on נטייבה how can we resolve צרם אוזן which is דאורייתא from נטייבה, which is only שביעית However according to תוספות that we need to be שביעית by שביעית more than anywhere, 22 there is seemingly no question?

²¹ See footnote # 4.

²² See footnote # 14.

 $^{^{23}}$ See תפארת יעקב